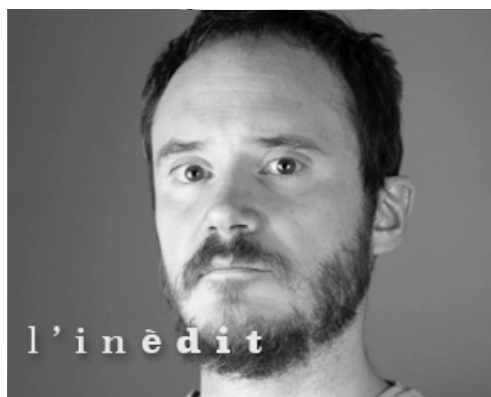

Borja Bagunyà

Borja Bagunyà (Barcelona, 1982) és professor de teoria de la literatura a la Universitat de Barcelona, cofundador de l'Escola Bloom i editor de la revista *Carn de Cap*. Ha publicat els reculls de relats *Apunts per al retrat d'una ciutat* (Arola, 2004), *Defensa pròpia* (Proa, 2007, Premi Mercè Rodoreda) i *Plantes d'interior* (Empúries, 2011), i *Els angles morts* (Periscopi, 2021), així com l'assaig *Trapologia* (Ara Llibres, 2018), escrit a quatre mans amb Max Besora.

Els néts

Als néts no els agrada el que es diu d'ells últimament. És una de les qüestions que plantegen al jacuzzi de l'Arsenal, mentre les bombolles els inflen els banyadors i les cames d'uns freguen les dels altres. Els néts necessiten algú que els escrigui els panegírics.

Les reunions dels néts fan olor de calba i de mentol.

Els néts saben que no poden estar-se gaire temps sense aparèixer als mitjans. Saben que els cal seguir insistint, encara que no sàpiguen ben bé en què. Tots coincideixen, però, en què l'agència que se n'ha encarregat fins ara, de fer-los aparèixer als mitjans, ha entrat en una inèrcia vagament decebedora. De fet, han arribat a parlar dels néts com si fossin una relíquia familiar al mig d'un loft de luxe, piga peluda en la galta perfecta. Als néts els sembla que les agències joves pateixen d'un entusiasme molt poc professional. Els cal algú capaç de contemporitzar. Als néts els entusiasma la gent que contemporitza.

No és fàcil escriure sobre els néts.

Els néts tenen una idea molt clara del que esperen d'un text i no vacil·len a l'hora de demanar, de suggerir, d'imposar. Són mestres de l'autoretrat en tercera. Ara bé, fins i tot quan els fas cas en tot i els escrius el que et diuen que escriguis, acaben trobant-hi repèls, unglots mal tallats; llavors, es convencen que no era ben bé el que volien i et diuen que hi tornis. Sobretot quan els fas cas en tot.

Una de les coses que més amoïna els néts és saber qui és l'avi de cadascú. És el primer que pregunten quan coneixen un altre nét: què tal l'avi, diuen, encara que la major part de les vegades faci temps que l'avi és mort o ni tan sols l'hagin arribat a conèixer. La llàstima.

Si, en lloc de parlar d'avis, algú menciona un tiet o un cosí germà, els néts deixen caure les forquilles al plat i es posen a parlar de qualsevol altra cosa. De l'increment alarmant de les depressions infantils, per exemple. O del cultiu genètic d'òrgans animals.

Els néts sempre criden, com si no se'ls sentís mai prou.

Quan baixen a la universitat, els néts es comporten com qui reclama un seient reservat a un acte al qual, de fet, no els espera ningú. No acostumen a fixar-se en qui sigui que s'hi ha assegut fins llavors i els ha mantingut la cadira calenta. Tampoc els preocupa que qui s'hi hagi assegut fins llavors es resisteixi a aixecar-se'n. Els néts són homes de recursos. Si s'ha de trucar al rector perquè els buidi la cadira, se'l truca. Si s'ha de trucar a qui sigui que té l'atenció del rector per tal que el rector els buidi la cadira, també. Si s'ha de trucar a algú que sàpiga a qui s'ha de trucar per organitzar la resta de trucades, trucada al canto.

Els néts sempre arriben, encara que sigui tard.

Els néts sempre estan venint, encara que no arribin mai.

Els néts creuen que «contemporitzar» vol dir alguna cosa semblant a «posar al dia».

Cada deu minuts, un dels néts ha de sortir del jacuzzi per activar el sistema de bombolles. El mecanisme és vulgarment clàssic: un botó cobert d'una gruixuda goma vermella que es pot prémer amb el peu o amb la mà i que, per alguna raó, es troba a dos metres de la banyera, de manera que els néts es veuen obligats cada vegada a acordar una rotació. Avui, li toca sortir en primer lloc al nét del gran músic modernista, que s'alça com un submarí amb pressa. Després, al nét del gran cronista de principis de segle. Després, al del gran arquitecte. Després, al del gran pintor abstracte.

Els néts es passen la vida jugant al joc de les cadires, però, per alguna raó que ningú mai no ha qüestionat, sempre posen més cadires que no pas néts. Tampoc no tenen ningú que es molesti a apagar-los mai la música. (L'home que se n'ocupava se'n va anar fa mesos i ara cultiva plàtans en un terreny heretat a Tenerife. De tant en tant, els fa arribar una postal que arriba més tard del que havia d'arribar. A la primavera, els parla de Nadal. A l'agost, de Pasqua o de Rams.) De tota manera, els néts tampoc han arribat a entendre mai el sentit del joc, que no els sembla que passi d'alçar-se i asseure's i donar quatre voltes al mobiliari. No han tingut l'ocasió de tenir un nét sense cadira. Per això, acaben sempre escarxofats, cigarrejant, acostumant l'oïda a la música que fa anys que han deixat de sentir.

Quan encarreguen un text, els néts no es cansen de dir a l'escriptor que faci el que vulgui, sempre que vulgui el que volen que vulgui. És el que anomenen *llibertat creativa*. I és, també, el que fa que, quan llegeixen alguna cosa que no els agrada, sospitin de la interferència d'un tercer. El fill d'algú o el pare d'algú, probablement.

Ningú no espera res dels néts.

Sempre que es troben, els néts acaben parlant del nét original, de la seva qualitat fundadora, de les seves gestes.

«No és fàcil escriure sobre nosaltres», diu el nét del músic modernista, dempeus al mig del jacuzzi, mentre espera que el gruix de l'aigua li rellisqui cos avall. La panxa li brilla com un préssec en almívar. «Si fos fàcil», diu, però no acaba la frase. Sense doblegar uns genolls estranyament peluts, plega el cos endavant per tornar a activar les bombolles, però, com que no hi arriba, i com que sembla que el tors se li hagi tornat extremadament pesat de cop, planta els palmells a terra i s'està quiet un moment. Després, encara sense doblegar els genolls i amb els braços del tot estirats, avança com avancen els bebès: movent una mà cada vegada i permetent que sigui això el que li dugui el cos endavant. Com una taula que hagués cobrat vida.

Als néts els agraden les taules. Si en tinguessin una de prou grossa, hi escombrarien a sota tots els pares.

No hi ha res que empenyi més els néts que aquesta insistència a preguntar-los pels avis. La gent que els ho pregunta, no veu els seus ulls sinó els ulls dels avis; no les seves orelles, sinó les orelles dels avis –o el goll dels avis, les varius dels avis, les tumefaccions dels avis. No suporten que el seu cos no els pertanyi. Que els robin, vaja. En situacions com aquesta (què tal l'avi, què fa l'avi, com tenim l'avi), alguns néts han arribat a desitjar que l'avi no hagués nascut mai. Quan, en canvi, no els reconeixen com a néts dels seus avis, desitgen que sigui qui pregunta (qui no pregunta, vaja) que desaparegui.

Els néts no saben ser visibles ni invisibles.

En la novena redacció provisòria del seu testament, el primer nét pregunta si pot llegir-ho tot als seus néts, encara que no en tingui. El notari li respon que el més habitual és fer el testament a favor dels fills. El primer nét no entén per què. «Ben mirat, el millor que han fet a la vida ho he fet jo, que ha estat fer-los.»

Hi ha alguna cosa que espanta els néts, que els assetja. És una cosa indefinida i ameboide que s'ha concretat aquests últims mesos i que està tenint conseqüències irrenunciabils. El mes passat, el nét del gran polític es va llançar al mar i s'hi va enfonsar com una pedra. L'anterior, el nét de l'empresari tèxtil va tornar a entrar a una clínica de desintoxicació radical, amb seu a Mollerussa. Parlen de quitrà a les venes, de suar cap endins, de la imminència d'una cosa que, en realitat, ja ha passat.

Els néts no saben res d'això que els terroritza, tret que està molt a prop i a totes hores.

«Ens hem d'explicar millor», diu el nét del filòsof mentre palmeja la gomota del botó i l'aigua torna a xampanyejar. «Sobretot, a nosaltres mateixos.»

Sempre que parlen del primer nét, recorden que va ser un home qualssevol i que era això el que el feia excepcional. «Excepcional», repeteixen. «Qualssevol.» Sembla ser que venia cadires.

Una de les fantasies que comparteixen tots els néts té a veure amb porcs i amb la possibilitat de fer-s'hi créixer una

rèplica genèticament perfecta de tots els seus òrgans (això és, del fetge, de l'estómac, de tot l'aparell intestinal, del pàncrees i la resta de vísceres, del cor, dels pulmons, de la tràquea i l'esòfag, dels ulls, de la llengua, de tota la pell, dels cabells i les ungles i dels sis litres de sang, amb tota la pila de glòbuls vermells i de glòbuls blancs i de plaquetes que comporta). Estan encantats amb la idea de fer-se fer de nou, encara que sigui dins d'un porc, i per passos. Així, pensen, podran viure per sempre. «Però com a què?»

El problema principal dels néts és que han començat a oblidar detalls del primer nét. Per exemple, no saben si feia les cadires que venia o si les comprava a algun proveïdor desconegut, ni si les venia al major o a particulars. Tampoc es posen d'acord (fa molt temps, d'això del primer nét) en si va heretar el negoci del seu pare o si se'n va desentendre, com ho havia fet el seu avi amb el del seu pare respectiu, ni en el sentit que n'haurien d'extreure en cas que fos una cosa o en cas que fos l'altra. Aquestes ambigüitats inquieten els néts, que només se senten còmodes a llocs tancats com ous de gallina. Tantes llacunes a la història del primer nét són esquerdes imperdonables, podridures, que els empenyen a sortir al que sigui que hi ha allà fora —allà on els espera el que sigui que els té tan espantats.

Si poguessin cultivar-se un cos sencer, potser aquesta cosa immensa i irresistible que els espera se'ls menjaria de viu en viu i els deixaria tranquils d'una vegada.

Als néts no els agrada cap dels panegiristes que els proposen les agències de la ciutat. Es fixen massa en els detalls, en les peculiaritats, en les idiosincràsies. S'interessen més per un número de sabata que per la història de la seva relació amb els avis, siguin els propis o els dels altres néts, cosa que hauria de ser el tema de tots els seus textos i l'únic que els hauria de cridar l'atenció. Aquests nous panegiristes, però, sempre acaben posant aquesta casuística irrellevant al centre d'uns textos que acaben carregats de ferralla, monstruosament desproporcionats, rebotits com a salsitxes —uns textos que, a més, parlen d'ells però no parlen d'ells, sinó d'uns païos més aviats indigestos fets de noms propis i de passos intermedis, mercaders, solucionistes. Els néts no tenen la més mínima idea del que pot haver-los dut a escriure uns totxos semblants. Saben, però, que, si els en lliguessin un al peu, s'enfonsarien de seguida.

Als néts els cal algú capaç de mantenir la calma.

Als néts els agradaven els textos d'abans, que parlaven d'ells per primera vegada, que els descobrien.

Els néts recorden amb una precisió esclatant la història de la conferència del primer nét davant l'Associació Nacional de Pares i Fills. Recorden la manera assertiva i valenta com el primer nét parlava del destí i de la tradició davant d'un públic al qual només li interessava l'ara i el demà. De com deia «allò» i «aquell» en lloc d'«això» i «aquest». De com defensava abraonadament el dret inalienable de viure com un nét, i no només com un fill ni com un pare, que encara ara els posa els pèls de punta. «De punta», diuen. «El dret.»

Fa estona que ningú no es pren la molèstia d'activar les bombolles del jacuzzi i l'aigua reposa, verdsosa i plena de pèls, com un vidre translúcid. La conferència acaba acompanyada dels crits i els xiulets d'una audiència irritada, que vol fer fora el seu orador. Per baixar de la tarima, el primer nét fa un salt com de nen petit, els peus junts i les mans a l'esquena, i, davant del centenar de pares i fills que han vingut a escoltar-lo, es posa a levitar, les soles a un pam de terra, com si el sostingués una corrent invisible d'aire calent. Els néts li retornen el somriure a través del segle, reposant a la banyera com fetus en un pot de formol.

Foto de l'autor: Andrea Genovart

Navegació d'entrades